

BEANTWOORDING RAADSVRAGEN

Nummer : 256-36
Onderwerp : Wegenoverdracht HHNK
Portefeuillehouder : Harm Scheepstra
Datum : 23 april 2025

Vragen van de fractie van D66 aan het college van burgemeester en wethouders (ingezonden op 13 april 2025) en beantwoording daarvan door het college van burgemeester en wethouders in cursief.

Toelichting

De gemeenteraad heeft besloten om de wegenoverdracht van het waterschap stop te zetten. Het waterschap heeft een brief richting college gestuurd waarin zij op dit voornemen reageert. Naar aanleiding van deze brief hebben wij de volgende schriftelijke vragen. De antwoorden op deze vragen betrekken wij graag bij de behandeling van dit onderwerp in de voorbereidende raad, die gepland staat op 8 mei 2025.

Indien beantwoording, begrijpelijkerwijs, langer op zich laat wachten dan stelt onze fractie het op prijs als behandeling van de brief in de raad kan wachten totdat het college heeft voorzien in de beantwoording op onderstaande vragen.

Algemene reactie college

In verband met de agendering van de brief op 8 mei was het college voornemens een reactie op de brief aan de raad te doen toekomen. Dankzij deze vragen van D66, waarvoor dank, is een separate reactie niet meer nodig. De reactie van het college op de brief van HHNK is te lezen in de beantwoording van deze vragen.

Een aantal vragen kan het college niet beantwoorden omdat de gegevens niet bekend zijn. Het HHNK heeft aangeboden de gemeenteraad te informeren tijdens een informatiebijeenkomst. Dat zou ook de setting zijn om deze vragen beantwoord te krijgen.

Vraag 1

Hoe kijkt het college naar de financiële uitwerking die door het waterschap wordt geschetst? Komt deze uitwerking overeen met uw eigen verwachtingen? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 1

Deze uitwerking komt deels met de verwachting van het college overeen. Het HHNK heeft vooraf bij de wethouder aangegeven dat het niet overnemen van de wegen door Waterland een kostenverhogend effect zou hebben voor de inwoners van Waterland. Welk effect was niet bekend, behoudens de kostenverhogende werking van het btw-element. Verder is de financiële uitwerking niet onderbouwd en hierom ook niet inzichtelijk voor het college. In een eerder stadium is gevraagd een businesscase vanuit HHNK naast de concept businesscase van de gemeente Waterland te leggen om de kosten te beoordelen. Echter zijn door HHNK alleen totaalbedragen gedeeld. Een goede beoordeling van deze kosten is ook niet te maken.

Vraag 2

Waarom is er een afschrift van deze brief aan gedeputeerde staten verzonden? Vervult de provincie een rol in dit proces? Zo ja, welke? Zo nee, hoe kijkt u naar het versturen van dit afschrift?

Antwoord 2

Dat is bij het college niet bekend. De provincie is, conform mededeling van HHNK, opdrachtgever van het project wegenoverdracht, maar heeft voor zover bij het college bekend geen inhoudelijke rol in het proces.

Vraag 3

Het waterschap verwijst voor de cijfermatige onderbouwing naar de concept-businesscase. Is deze bij het college bekend? Hoe kijkt u naar deze businesscase en ziet u (financiële) risico's in de wijze waarop deze is opgesteld?

Antwoord 3

Er is door de ambtelijke organisatie een concept businesscase opgesteld. Deze is nog concept en dus niet compleet. De volgende gegevens zijn nog niet bekend en dus niet verwerkt in de concept businesscase:

- *de werkelijke onderhoudsstaat van de wegen omdat er nog geen aanvullend onderzoek was uitgevoerd aan de wegen;*
- *de werkelijke onderhoudsstaat van de overige objecten omdat er nog geen aanvullend onderzoek was gedaan naar de civiele kunstwerken, oevers, openbare verlichting en straatmeubilair;*
- *de formatieve consequenties voor de organisatie, omdat er nog geen keuze was gemaakt voor de vorm van beheer van het areaal.*

Vraag 4

Graag ontvangen wij een kopie van deze concept-businesscase.

Antwoord 4

Deze concept businesscase is een groot Excelbestand welke niet "leesbaar kan worden" gedeeld via IBabs. Het Excelbestand is beschikbaar bij de griffie omdat het een omvangrijk Excelbestand betreft met veel technische gegevens. Desgevraagd kan het Excelbestand uiteraard ook worden toegezonden. Mochten fracties daaraan behoefte hebben, kan een afzonderlijke afspraak worden gemaakt om een nadere technische toelichting te geven.

Om van een concept businesscase naar een voldragen businesscase te komen, zou aan onderstaande uitgangspunten moeten worden voldaan:

- *Er is overeenstemming over de actuele kwaliteit van het areaal bij overdracht conform de uitgangspuntennotitie.*
- *Er is geen achterstallig onderhoud aan de wegen.*
- *De wegenkwaliteit staat voor 15 jaar levensduur, garantie uitgevoerd werk (10 jaar op asfaltwerken) wordt overgedragen van HHNK naar Waterland.*
- *Beheerdossier wordt compleet overgedragen incl. onderzoeken, conclusies, opdrachten aan aannemers en motivatie voor afwijkingen tussen onderzoek en opdracht.*
- *Er ligt een besluit over de wijze van organiseren van de uitvoering van het onderhoud (uitbesteden of in eigen beheer). De kosten hiervoor zijn in de concept businesscase nog niet opgenomen.*
- *Dagelijks onderhoud (DO) zoals schade aan de berm, aan meubilair en bebording wordt in eigen beheer opgepakt.*
- *Bij onderhoud watergangen wordt onderscheid gemaakt naar functie. Hoofdwatergangen worden beheerd door en voor rekening van HHNK.*
- *Kunstwerken met een peilregulerende functie blijven in beheer en voor kosten van HHNK.*

- *Waterland krijgt opstalrecht op de dijken voor beheer en onderhoud van de dijkwegen tot 1 meter uit het asfalt. Hekken en obstakels voor begrazing vallen onder beheer van het waterschap of derden.*
- *De weg inclusief berm/talud tot hartlijn wegsloot gaat over in eigendom en beheer.*
- *Overhead is helder en opgenomen in de businesscase, hiervoor dient duidelijkheid te zijn over de beheerorganisatie.*

Betekenisvol is de vaststelling dat bovenstaande punten gebaseerd zijn op de uitgangspuntennotitie voor wegenoverdracht, die uw raad heeft ontvangen bij RID van 23 maart 2023 (108-202). Dat document bevat handvatten voor gesprek tussen HHNK en gemeenten, en laat ruimte voor maatwerk. Ook bevat dat al punten die te typeren zijn als onderhandelingsresultaten tussen gemeenten en HHNK.

Vraag 5

Het waterschap wijst ons op het risico van kwaliteit van het areaal. Op het moment dat er (onverwachts) grote uitgaven nodig zijn, worden de kosten gedragen door de belastingplichtigen. In het geval dat Waterland de enige gemeente is die de wegen niet overneemt, zijn dit de inwoners van Waterland.

Bent u het met ons eens dat wanneer Waterland de wegen wél overneemt, en er onverwachts grote uitgaven nodig zijn, inwoners van Waterland eveneens de enige maatschappelijke groep zijn die dit financiële risico moeten dragen?

Antwoord 5

Dat klopt in principe. Kanttekening die hierbij moet worden gemaakt, is dat voor een overdracht dan duidelijk moet zijn om welke risico's het gaat. Dit zou deel moeten uitmaken van de onderhandeling over een eventuele bruidsschat of een inhaalactie om achterstallig onderhoud te verhelpen.

Vraag 6

HHNK gebruikt geïndexeerde cijfers voor de geschetste financiële vooruitzichten van 2025 en 2026. Hierbij verwijst HHNK naar voorlopige adviezen van kostendeskundigen. Graag ontvangen wij een specificatie van de indexering alsook de voorlopige adviezen waarop de indexatie gebaseerd is.

Antwoord 6

Deze specificatie is bij het college niet bekend. Wel heeft het HHNK aangeboden de raad te informeren tijdens een raadsinformatiebijeenkomst.

Vraag 7

HHNK zegt rekening te houden met een negatief resultaat van € 1,0 mln., dat in de komende jaren moet worden aangezuiverd. Toekomstige ontwikkelingen die drukken op het resultaat zijn daarbij niet meegenomen. Hierbij wordt verwezen naar een triaalrapportage. Graag ontvangen wij de triaalrapportage waarnaar wordt verwezen alsook de daar aan voorafgaande triaalrapportage.

Antwoord 7

Deze rapportage is bij het college niet bekend en niet gedeeld, zie antwoord 6.

Vraag 8

HHNK verwijst naar overheadkosten die worden doorbelast aan de inwoners van Waterland. Het betreft hier de overheadkosten voor de hele organisatie.

- 8a) Graag ontvangen wij een specificatie van de overheadkosten, en uit welke delen deze bestaat, welke nu en de komende jaren zullen worden doorbelast aan de inwoners van Waterland, als onderdeel van de wegenheffing.
- 8b) In de brief staat opgenomen dat de gemeente Waterland heeft berekend dat hun overhead aanzienlijk kleiner is. Graag ontvangen wij deze berekening en de specificaties daarvan.

Antwoord 8

- 8a) *Deze specificatie is bij het college niet bekend, zie antwoord 6.*
- 8b) *In de concept businesscase is deze overhead nog niet opgenomen omdat er geen keuze was gemaakt in de vorm van beheer van het areaal. Berekening en specificaties zijn hierom niet beschikbaar.*

Vraag 9

HHNK heeft geen ambtelijk apparaat meer dat beschikbaar is voor het coördineren van de werkzaamheden m.b.t. wegenbeheer. Op welke wijze wordt dit nu door het waterschap georganiseerd?

Antwoord 9

Het waterschap heeft in een eerder overleg aangegeven dat al het personeel dat zich bezig houdt met het wegenonderhoud wordt ingehuurd. Het inhuren van een complete beheerorganisatie is een keuze waarmee wordt vooruit gelopen op een door de gemeente Waterland niet genomen besluit.

Vraag 10

Het waterschap stelt dat de gemeente de ambtelijke capaciteit voor beheer van HHNK-wegen kan onderbrengen in de huidige organisatie, eventueel aangevuld met extra capaciteit.

- 10a) Hoe ziet het college dit voor zich in het geval van overname?
- 10b) Hoeveel extra FTE('s) aan verkeersambtenaren levert dit op?
- 10c) Zouden deze nieuwe verkeersambtenaren zich enkel bezighouden met (coördinatie van) beheer van deze wegen of kunnen zij ook andere werkzaamheden uitvoeren?

Antwoord 10

10a) *Deze vraag die begrijpelijkerwijze wordt gesteld, nodigt uit tot speculatieve antwoorden. Gelet op de vele onduidelijkheden die er nog zijn tussen de concept businesscase en een voldragen versie waagt het college zich daar niet aan.*

10b) *Zie 10a.*

10c) *Zie 10a.*

Vraag 11

In 2025 draagt HHNK ca. € 1,5 mln. aan BTW af. In 2026 wordt deze afdracht geraamd op ca. € 600.000,--.

11a) Doelt het waterschap hier op afdracht die specifiek betrekking heeft op het wegenareaal in Waterland?

11b) Graag ontvangen wij de uitwerking van deze berekening.

Antwoord 11

11a) *In 2025 is naast het areaal van de gemeente Waterland ook het areaal van de gemeente Purmerend en een deel van 2025 ook het areaal van de gemeente Landsmeer in beheer bij HHNK. Over het onderhoud en beheer van dit areaal is een afdracht van ca €1,5 mln aan BTW geraamd. In 2026 gaat het HHNK ervan uit dat alleen het areaal van de gemeente Waterland in beheer is bij HHNK en is een afdracht van € 600.000,-- aan BTW geraamd. Dit betreft dus in 2026 alleen het areaal van Waterland.*

11b) *Een uitwerking van deze berekening is niet beschikbaar gesteld.*

Vraag 12

Uitgaven in 2025 leiden tot een negatief saldo van de taakreserve. Onder invloed van strengere financiële regelgeving moet HHNK dit negatieve saldo aanzuiveren. Ook deze effecten worden bij de belasting-betaler opgehaald, aldus het waterschap in de brief.

12a) Naar welke strengere financiële regelgeving wordt verwezen?

12b) Klopt het dat deze veronderstelde negatieve effecten voor 2025 worden opgehaald bij de belasting-betalers van zowel de gemeente Purmerend als Waterland? Beide gemeenten hebben de wegen namelijk niet overgenomen.

Antwoord 12

12a) *Dit is bij het college niet bekend en ook niet gedeeld door HHNK.*

12b) *Financiële effecten die drukken op 2025 worden verrekend over het gehele areaal, het college gaat ervan uit dat dit dus ook geldt voor de inwoners van Purmerend en Landsmeer.*

Vraag 13

Hoe kijkt onze accountant naar de inhoud van de brief van HHNK? Wat is het advies van de accountant inzake het al dan niet overnemen van de wegen en de financiële en uitvoeringstechnische risico's die hier mogelijk aan vastzitten?

Antwoord 13

Deze brief is niet specifiek aan de accountant voorgelegd. Indien de raad dit wenst vragen wij de accountant de brief te beoordelen.

Vraag 14

HHNK is sinds 2016 bezig met de wegenoverdracht. In 2017 sloot de gemeente Waterland een intentie-overeenkomst, welke n.a.v. de aangenomen motie in de raad, is verworpen. Sinds 2017 is de gemeente met het waterschap in gesprek geweest over wegenoverdracht en hier is veel schaarse ambtelijk capaciteit in gaan zitten.

Hoe kijkt het college terug op dit proces en de lengte daarvan?

Antwoord 14

Het klopt dat de overdracht een lang proces is. Er is steeds veel belang gehecht aan een zorgvuldig proces omdat de consequenties groot zijn. Het areaal dat Waterland zou over nemen was in verhouding met andere gemeenten groot. Niet voorop lopen en leren van de gemeenten die voor zijn gegaan. De regio-gemeenten Zaanstreek Waterland zijn hierin samen opgetrokken.

Vraag 15

Voor Waterland betreffen de HHNK-wegen 66 kilometer aan rijbaan voor auto's en 20 kilometer fietspad. In Alkmaar bleek dat de wegen die de gemeente had gekocht de komende 15 jaar ongeveer 45 miljoen euro onverwachte vervangingskosten met zich meebrachten.

- a) Hoe staat het met de kwaliteit van de HHNK-wegen in Waterland? Op welke wijze wordt dit vastgesteld en hoe wordt hier rekening gehouden met (verborgen) gebreken?
- b) Het college heeft eerder aangegeven een technische keuring van het wegdek te verlangen, alvorens wegen eventueel worden overgenomen.
Is het college nog steeds van mening dat een technische keuring noodzakelijk is?
Hoe ziet een dergelijke technische keuring er uit?
- c) HHNK heeft eerder aangegeven (actieve informatie wethouder tijdens raad d.d. 19 december 2024) dat zij de voorfinanciering van een dergelijke keuring op zich willen nemen.
Waarom neemt het waterschap de financiering van een dergelijke keuring niet volledig op zich?
Dit gezien het feit dat zij de overdragende partij zijn.

Antwoord 15

- 15a) *De kwaliteit van de wegen, en ook van de civiele kunstwerken, oevers, openbare verlichting, straatmeubilair en groen, is alleen visueel bekend, een aanvullend onderzoek is nodig om de technische kwaliteit echt te beoordelen. Dit onderzoek, welke nu voor de gemeente Purmerend wordt uitgevoerd, kost voor het areaal van Waterland ca € 80.000,--. Daarnaast is onduidelijk of de gegevens uit het asset management systeem van HHNK actueel is. Dit waren eerder nog punten van gesprek tussen gemeente en HHNK.*
- 15b) *Het college is nog steeds van mening dat ingeval van overdacht eerst een keuring noodzakelijk zou zijn om de kwaliteit en de risico's te kunnen beoordelen. Voor deze keuring wordt het gehele areaal door middel van databeeldinspectie geïnspecteerd. Alle schades worden hiermee actueel in beeld gebracht. Daarnaast worden boringen in het asfalt uitgevoerd om dikte en opbouw van asfalt en wegfundatie in beeld te hebben. Ook wordt inzicht verkregen in de samenstelling van de asfaltconstructie, hoeveel lagen en wel of niet teerhoudend. Daarnaast worden valgewichtdeflectiometingen (valproeven) uitgevoerd om de sterkte en draagkracht van het wegdek in beeld te onderzoeken. Op deze manier wordt naast de visuele kwaliteit ook de samenstelling van het asfalt en de sterkte van het asfalt in beeld gebracht waardoor een reële onderhoudsplanning met bijbehorend budget kan worden opgesteld.*
- 15c) *Conform de intentieovereenkomst is afgesproken dergelijke keuringen op basis van 50%-50% te financieren. HHNK heeft aangeboden deze 100% te willen voorfinancieren en dan bij overdracht de 50% met de gemeente te verrekenen.*